کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی
International Congress on Culture and Religious Thought

بررسی فقهی تطبیقی احادیث کتب اربعه شیعه و صحاح سته اهل سنت در مورد نقش زنان در ایجاد بیداری اسلامی

حسین صمدیار[۱]

کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی، کارشناس حقوقی

Hosseinsamadyar@yahoo.com

چکیده

زن اگر به تکالیف و وظایف خاص خود آشنا باشد می تواند اساس و بنیاد هر حرکت در جامعه باشد . زنان علاوه بر تحول در خانواده و جامعه و پرورش افرادی لایق ، خلاق و پویا در جوامع بشری بویژه اسلامی ، می توانند نقش بارزی در بیدارگری اسلامی و آشنایی نسل آینده با ارزشهای دینی بازی کنند . در نتیجه جنبش احیاگری دینی در تمام دنیا اتفاق خواهد افتاد . امروزه زنان مسلمان دنیا دوشادوش مردان در دفاع از اسلام و قرآن در میدان نبرد با دشمن به پا خواسته اند و بنابراین کسی نمی تواند نقش زنان در بیداری اسلامی را نادیده بگیرد. یکی از مهمترین نکته ها در جنبش بیداری امت اسلامی حضور پر شور زنان در این قیامهای اسلامی و مردمی به ویژه با حجاب اسلامی بوده است.

کلید واژگان : بررسی فقهی، کتب اربعه، صحاح سته، زنان، بیداری اسلامی

۱. محقق و پژوهشگر فرهنگی و حقوقی

Juridical comparative Scrutiny Hadiths of The four books (Al-Kutub Al-Arb 'ah) & The six major Hadith collections; (Al-Sesah Al-Sittah) about Women's role in creating islamic Awakening

Hossein Samadyar

MA of Jurisprudence and Principles of Islamic Law, Legal Expert

Abstract

If the woman to be familiar with her specific duties and responsibilities, can be the cornerstone of any society movement. Women also change in family and community, and educate individuals capable, creative and dynamic in the world, especially the Islamic, can play their role in the Islamic awakening and future familiarity with religious values. As a result, the religious revival movement in the world will happen. Today, Muslim women alongside men in the world in defense of Islam and the Quran, have risen to the enemy on the battlefield and therefore one cannot ignore the role of women in Islamic awakening. One of the main points is the passionate awakening of Muslim Ummah Islamic uprisings and popular, especially with women in the Islamic veil.

Key words: Juridical Scrutiny, The four books (Al-Kutub Al-Arb 'ah), The six major Hadith collections (Al-Sesah Al-Sittah), women, Islamic Awakening.

مقدمه

زن اگر به تکالیف و وظایف خاص خود آشنا باشد می تواند اساس و بنیاد هر حرکت در جامعه باشد . زنان علاوه بر تحول در خانواده و جامعه و پرورش افرادی لایق ، خلاق و پویا در جوامع بشری بویژه اسلامی ، می توانند نقش بارزی در بیدارگری اسلامی و آشنایی نسل آینده با ارزشهای دینی بازی کنند . در نتیجه جنبش احیاگری دینی در تمام دنیا اتفاق خواهد افتاد . جریان کربلا و حضور زنان در عرصه دفاع از دین، از جمله شواهد تاریخی بر این حضور می‌باشد. امروزه زنان مسلمان دنیا دوشادوش مردان در دفاع از اسلام و قرآن در میدان نبرد با دشمن به پا خواسته اند و بنابراین نمی تواند کسی نقش زنان در بیداری اسلامی را نادیده بگیرد. یکی از مهمترین نکته ها در جنبش بیداری امت اسلامی حضور پر شور و زینب گونه زنان در این قیامهای اسلامی و مردمی به ویژه با حجاب اسلامی بوده است. بنابراین نقش زنان دارای اهمیتی ویژه است که در رابطه او با خانواده و جامعه تبلور می یابد . بر خلاف نگرش جامعه غربی که به زن به عنوان یک کالای مصرفی می نگرد ، در جامعه اسلامی زنان در کنار حفظ جایگاه خود در خانواده به عنوان عاملی تاثیر گذار در جامعه مطرح می باشند . افزایش آگاهی زنان به عنوان تربیت کننده نسل آینده زمینه ساز پیشرفت و توسعه جامعه اسلامی می باشد . زنان در کنار وظایف خانوادگی خود به عنوان همسر و مادر ، می توانند با تقید به مسائل شرعی که به عنوان سپر آنها را از آفتها دور می سازد ؛ دوشادوش و در کنار مردان به فعالیت در جامعه خویش بپردازند. شرکت در مسائل اجتماعی و فعالیتهای سالم مانند شرکت در نماز جماعت , عید و جمعه می تواند علاوه بر عاملی برای انجام فرایض دینی و شرعی ، محلی برای کسب آگاهیهای اجتماعی آنهم از نوع سالم باشد . زن مسلمان با ظرفیتی که دارد می تواند در کنار وظایف فردی و خانوادگی به وظایف و فعالیتهای اجتماعی خویش بپردازد . زن مسلمان دفاع از ناموس و کیان خانوادگی را نشانه غیرت و اهمیت او به این نهاد مقدس می داند و آماده است در جایی که جامعه اسلامی ؛ به عنوان نماد نگرش ارزشی به زنان ؛ به خطر بیفتد به جهاد برخیزد . قیام امام حسین (ع) و نقش زینب (س) در زنده نگهداشتن عاشورا و رسوا نمودن حکومت جور یزیدی ، انقلاب اسلامی مردم ایران بر ضد طاغوت و قیامهای اسلامی اخیر همگی بیانگر نقش بی بدیل زنان در نهضتها و تحولات می باشد . اجادیث ذیل به بررسی نقش زنان در ایجاد بیداری اسلامی و وظایف آنها در ایجاد این حرکت مردمی می باشد .

۱- رفتن زن به مسجد

۱-۱) بررسی احادیث کتب اربعه شیعه درباره رفتن زن به مسجد

- مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي هَمَّامٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ فِي الْمَسْجِدِ مَعَ الْإِمَامِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ الْجُمُعَةَ رَكْعَتَيْنِ فَقَدْ نَقَصَتْ صَلَاتَهَا وَ إِنْ صَلَّتْ فِي الْمَسْجِدِ أَرْبَعاً نَقَصَتْ صَلَاتَهَا لَتُصَلِّي فِي بَيْتِهَا أَرْبَعاً أَفْضَلُ

منابع: -تهذیب‌الأحکام، ج۳، ص۲۴۱، ح۲۶
موضوعات: ۱-رفتن زن به نماز جمعه ۲-نماز زن در منزل ۳-رفتن زن به مسجد ۴-نماز زن در مسجد

۱-۲) بررسی احادیث صحاح سته اهل سنت درباره رفتن زن به مسجد

صحیح بخاری ، کتاب الصلاه ، باب ۵۷: نوم المرأة فی المسجد.
۴۲۰ - حدثنا عبید بن إسماعیل قال: حدثنا أبو أسامة، عن هشام، عن أبیه، عن عائشة:

أن ولیدة کانت سوداء لحی من العرب، فأعتقوها فکانت معهم، قالت: فخرجت صبیة لهم، علیها وشاح أحمر من سیور، قالت: فوضعته، أو وقع منها، فمرت به حدیاة وهو ملقی، فحسبته لحما فخطفته، قالت: فالتمسوه فلم یجدوه، قالت: فاتهمونی به، قالت: فطفقوا یفتشون، حتی فتشوا قبلها، قالت: والله إنی لقائمة معهم، إذ مرت الحدیاة فألقته، قالت: فوقع بینهم، قالت: فقلت: هذا الذی اتهمتمونی به، زعمتم وأنا منه بریئة، وهو ذا هو، قالت: فجاءت إلی رسول الله صلی الله علیه وسلم فأسلمت، قالت عائشة: فکان لها خباء فی المسجد أو حفش، قالت: فکانت تأتینی فتحدث عندی، قالت: فلا تجلس عندی مجلسا، إلا قالت : ویوم الوشاح من أعاجیب ربنا ألا إنه من بلدة الکفر أنجانی . قالت عائشة: فقلت لها: ما شأنک، لا تقعدین معی مقعدا إلا قلت هذا؟ قالت: فحدثتنی بهذا الحدیث.

موضوعات : ۱- خواب در مساجد : عبادات ، ۲- داخل شدن زنان در مساجد : عبادات .

۲- رفتن زن به نماز جماعت

۲-۱) بررسی احادیث کتب اربعه شیعه درباره رفتن زن به نماز جماعت

- ل، [الخصال] فیما أوصی به النبی ص علیا یا علی لیس علی النساء جمعة و لا جماعة و لا أذان و لا إقامة و لا عیادة المریض و لا اتباع جنازة و لا هرولة بین الصفا و المروة و لا استلام الحجر و لا حلق و لا تولی القضاء و لا تستشار و لا تذبح إلا عند الضرورة و لا تجهر بالتلبیة و لا تقیم عند قبر و لا تسمع الخطبة و لا تتولی التزویج و لا تخرج من بیت زوجها إلا بإذنه فإن خرجت بغیر إذنه لعنها الله و جبرئیل و میکائیل و لا تعطی من بیت زوجها شیئا إلا بإذنه و لا تبیت و زوجها علیها ساخط و إن کان ظالما لها

منابع: -من‌لایحضره‌الفقیه، ج۴، ص۳۶۴

موضوعات: ۱-کیفیت نماز زن ۲- رفتن زن به نماز جمعه ۳- رفتن زن به عیادت مریض ۴- رفتن زن به تشییع جنازه ۵- تفاوت زن و مرد در حج ۶-استلام حجر الاسود توسط زن ۷- سعی زن در حج ۸-قضاوت زن ۹- مشورت با زن ۱۰- ذبیحه زن ۱۱- تلبیه زن در حج ۱۲- اهمیت عفت زن ۱۳- شهادت زن به ازدواج ۱۴- ولایت در ازدواج ۱۵- خروج زن از منزل ۱۶- اذن شوهر در خروج زن از منزل ۱۷-بخشیدن مال شوهر ۱۸- رضایت شوهر ۱۹- جایگاه شوهر ۲۰- اذن شوهر در هبه ۲۱- رفتن زن به زیارت قبور ۲۲- سهولت تکالیف زن ۲۳- رفتن زن به نماز جماعت

۲-۲) بررسی احادیث صحاح سته اهل سنت درباره رفتن زن به نماز جماعت

صحیح بخاری ، کتاب الاذان ، باب ۱۶۵: سرعة انصراف النساء من الصبح، وقلة مقامهن فی المسجد.

۸۲۵ - حدثنا یحیی بن موسی: حدثنا سعید بن منصور: حدثنا فلیح، عن عبد الرحمن بن القاسم، عن أبیه، عن عائشة رضی الله عنها: أن رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی الصبح بغلس، فینصرفن نساء المؤمنین، لا یعرفن من الغلس، أو لا یعرفن بعضهن بعضا.

منابع : صحیح مسلم ، کتاب مساجد و مواضع الصلاه ، ح ۱۰۲۰ ، ۱۰۲۱ ، ۱۰۲۲ / جامع ترمذی ، کتاب الصلاه ، ح ۱۴۱ / سنن نسائی ، کتاب مواقیت ، ح ۵۴۲ ، ۵۴۳ ، کتاب سهو ، ح ۱۳۴۵ / سنن ابوداود ، کتاب صلاه ، ح ۳۵۹ / سنن ابن ماجه ، صلاه ، ح ۶۶۱.

موضوعات : ۱- خروج زنان برای نماز جماعت : عبادات ، ۲- حجاب : لباس و زینت ، ۳- لباس زن در نماز : عبادات ، ۴ – غسل صبح : عبادات ، ۵- داخل شدن زنان در مساجد : عبادات .

۳- رفتن زن به نماز عید

۳-۱) بررسی احادیث کتب اربعه شیعه درباره رفتن زن به نماز عید

- عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُصَدِّقِ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مُوسَى السَّابَاطِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ هَلْ يَؤُمُّ الرَّجُلُ بِأَهْلِهِ فِي صَلَاةِ الْعِيدَيْنِ فِي السَّطْحِ أَوْ بَيْتٍ قَالَ لَا يَؤُمُّ بِهِنَّ وَ لَا يَخْرُجْنَ وَ لَيْسَ عَلَى النِّسَاءِ خُرُوجٌ وَ قَالَ أَقِلُّوا لَهُنَّ مِنَ الْهَيْئَةِ حَتَّى لَا يَسْأَلْنَ الْخُرُوجَ

منابع: -تهذیب‌الأحکام، ج۳، ص۲۸۹، ح۲۸
موضوعات: ۱-رفتن زن به نماز عید

۳-۲) بررسی احادیث صحاح سته اهل سنت درباره رفتن زن به نماز عید

صحیح بخاری ، کتاب الحیض ، باب ۲۳: شهود الحائض العیدین ودعوۀ المسلمین، ویعتزلن المصلی.
۳۱۳ - حدثنا محمد، هو ابن سلام، قال: أخبرنا عبد الوهاب، عن أيوب، عن حفصۀ قالت: كنا نمنع عواتقنا أن يخرجن فى العيدين، فقدمت امرأۀ، فنزلت قصر بنى خلف، فحدثت عن أختها، وكان زوج أختها غزا مع النبى صلى الله عليه وسلم ثنتى عشرۀ، وكانت أختى معه فى ست، قالت: كنا نداوى الكلمى، ونقوم على المرضى، فسألت أختى النبى صلى الله عليه وسلم: أعلى إحدانا بأس، إذا لم يكن لها جلباب، أن لا تخرج؟ قال: (لتلبسها صاحبتها من جلبابها، ولتشهد الخير، ودعوۀ المسلمين). فلما قدمت أم عطيۀ، سألتها: أسمعت النبى صلى الله عليه وسلم؟ قالت: بأبى، نعم، وكانت لا تذكره إلا قالت بأبى، سمعته يقول: (يخرج العواتق، وذوات الخدور، أو العواتق ذوات الخدور، والحيض، وليشهدن الخير، ودعوۀ المؤمنين، ويعتزل الحيض المصلى). قالت حفصۀ: فقلت: الحيض؟ فقالت: أليس تشهد عرفۀ، كذا وكذا.
منابع : صحیح مسلم ، کتاب صلاه عیدین ، ح ۱۴۷۳ ، ۱۴۷۴ ، ۱۴۷۵ / جامع ترمذی ، کتاب جمعه ، ح ۴۹۵ / سنن نسائی ، ح ۳۸۷ ، کتاب صلاه عیدین ، ح ۱۵۴۰ ، ۱۵۴۱ / سنن ابوداود ، کتاب صلاه ، ح ۹۶۱ ، ۹۶۲ / سنن ابن ماجه ، کتاب اقمه الصلاه و السنه ، ح ۱۲۹۷ ، ۱۲۹۸.
موضوعات : ۱- پاکی نزدیکی عرفه : عبادات ، ۲ - حجاب : لابس و زینت ، ۳- مشروعیت اعاره : معاملات ، ۴ – مداوای زنان مجروح : جهاد ، ۵- داخل شدن حائض در مسجد و اعتکاف در آن : عبادات ، ۶ – حضور حائض در نماز عیدین : عبادات ،۷- ادا مناسک حج و عمره حائض : عبادات ، ۸- سقوط نماز از حائض : عبادات ، ۹ – حضور زنان در نماز عید : عبادات ، ۱۰ – حضور کودکان در نماز عید : عبادات ، ۱۱- حضور حائض در نماز عید : عبادات ، ۱۲- عبور حائض از مسجد : عبادات .

۴-نماز زن در مسجد

۴-۱) بررسی احادیث کتب اربعه شیعه درباره نماز زن در مسجد

- وَ رَوَى هِشَامُ بْنُ سَالِمٍ عَنْ أَبِی عَبْدِ اللَّهِ ع صَلَاةُ الْمَرْأَةِ فِی مُخْدَعِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِی بَیْتِهَا وَ صَلَاتُهَا فِی بَیْتِهَا أَفْضَلُ مِنْ صَلَاتِهَا فِی الدَّارِ

منابع: -من‌لایحضره‌الفقیه، ج۱، ص۳۹۷، ح۱۱۷۹
موضوعات: ۱-نماز زن در مسجد ۲-رفتن زن به مسجد ۳-خروج زن از منزل ۴-اهمیت عفت زن

۴-۲) بررسی احادیث صحاح سته اهل سنت درباره نماز زن در مسجد

۸۲۳ - حدثنا یحیی بن قزعة قال: حدثنا إبراهیم بن سعد، عن الزهری، عن هند بنت الحارث، عن أم سلمة رضی الله عنها قالت:کان رسول الله صلی الله علیه وسلم إذا سلم، قام النساء حین یقضی تسلیمه، ویمکث هو فی مقامه یسیرا قبل أن یقوم. قال: نری - والله أعلم - أن ذلک کان لکی ینصرف النساء، قبل أن یدرکهن أحد من الرجال.
منابع : سنن نسائی ، کتاب سهو ، ح ۱۳۱۶ / سنن ابوداود ، کتاب صلاه ، ح ۸۷۶ / سنن ابن ماجه ، کتاب اقامه الصلاه و السنه ، ح ۹۲۲.
موضوعات : ۱- رد علم به خدا : علم ، ۲- خروج زنان برای نماز جماعت : عبادات ، ۳- مکث امام بعد از نماز : عبادات .
۸۲۴ - حدثنا أبو نعیم قال: حدثنا ابن عیینة، عن إسحق، عن أنس رضی الله عنه قال: صلی النبی صلی الله علیه وسلم فی بیت أم سلیم، فقمت ویتیم خلفه، وأم سلیم خلفنا.
منابع : صحیح مسلم ، کتاب مساجد و مواضع الصلاه ، ح ۱۰۵۳ ، ۱۰۵۴ ، ۱۰۵۵ ، ۱۰۵۶ / جامع ترمذی ، کتاب الصلاه ، ح ۲۱۷ / سنن نسائی ، کتاب مساجد ، ح ۷۲۹ ، کتاب امامه ، ح ۷۹۲ ، ۸۵۹ / سنن ابوداود ، کتاب صلاه ، ح ۵۱۷ ، ۵۶۲ .
موضوعات : ۱- خروج کودکان برای نماز جماعت : عبادات ، ۲- فضل صفوف نماز جماعت و ترتیب آن : عبادات ، ۳- نماز منفرد پشت صف : عبادات ، ۴- تطوع در خانه : عبادات ، ۵- نماز کودکان : عبادات .

۵- نماز زن در منزل

۵-۱) بررسی احادیث کتب اربعه شیعه درباره نماز زن در منزل

- مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ یَحْیَی عَنْ یَعْقُوبَ بْنِ یَزِیدَ عَنْ زِیَادِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ یُونُسَ بْنِ ظَبْیَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع خَیْرُ مَسَاجِدِ نِسَائِکُمُ الْبُیُوتُ

منابع: -تهذیب‌الأحکام، ج۳، ص۲۵۲، ح۱۴ -من‌لایحضره‌الفقیه، ج۱، ص۲۳۸، ح۷۱۸
موضوعات: ۱-نماز زن در منزل ۲-رفتن زن به مسجد ۳-مکان نماز زن

۵-۲) بررسی احادیث صحاح سته اهل سنت درباره نماز زن در منزل

صحیح بخاری ، الابواب الجمعه ، باب ۵ : التصفیق للنساء.

۱۱۲۸ - حدثنا علی بن عبد الله: حدثنا سفیان: حدثنا الزهری، عن أبی سلمۀ، عن أبی هریرۀ رضی الله عنه ، عن النبی صلی الله علیه وسلم قال: (التسبیح للرجال، والتصفیق للنساء).
منابع : صحیح مسلم ، کتاب صلاه ، ح ۶۴۱ / جامع ترمذی ، کتاب الصلاه ، ح ۳۳۷ / سنن نسائی ، کتاب سهو ، ح ۱۱۹۲ ، ۱۱۹۳ ، ۱۱۹۴ ، ۱۱۹۵ / سنن ابوداود ، کتاب صلاه ، ح ۸۰۴ / سنن ابن ماجه ، کتاب صلاه و سنه ، ح ۱۰۲۴.
موضوعات : ۱- تسبیح و کف زدن در نماز : عبادات ، ۲ – تسبیح در نماز : عبادات .

۶- جهاد زن

۶-۱) بررسی احادیث کتب اربعه شیعه درباره جهاد زن

- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرٍ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ ع قَالَ جِهَادُ الْمَرْأَةِ حُسْنُ التَّبَعُّلِ

منابع: -الکافی، ج۵، ص۵۰۷، ح۴
موضوعات: ۱-جهاد زن ۲-شوهرداری

۶-۲) بررسی احادیث صحاح سته اهل سنت درباره جهاد زن

صحیح بخاری ، کتاب الجهاد والسیر ، باب ۶۲ ، جهاد النساء

۲۶۶۳ - حدثنا محمد بن کثیر: أخبرنا سفیان، عن معاویۀ بن إسحاق، عن عائشۀ بنت طلحۀ، عن عائشۀ أم المؤمنین رضی الله عنها قالت : استأذنت النبی صلی الله علیه وسلم فی الجهاد، فقال: (جهادکن الحج). وقال عبد الله بن الولید: حدثنا سفیان، عن معاویۀ: بهذا.
منابع : سنن نسائی ، کتاب مناسک حج ، ح ۲۵۸۱ / سنن ابن ماجه ، کتاب مناسک ، ح ۲۸۹۲ .
موضوعات : ۱- فضیلت حج : عبادات ، ۲- حج زنان : عبادات ، ۳- جهاد زنان : جهاد .

۷- غیرت زن

۷-۱) بررسی احادیث کتب اربعه شیعه درباره غیرت زن

- عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ خَالِدٍ الْقَلَانِسِيِّ قَالَ ذَكَرَ رَجُلٌ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع امْرَأَتَهُ فَأَحْسَنَ عَلَيْهَا الثَّنَاءَ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع أَغَرْتَهَا قَالَ لَا قَالَ فَأَغِرْهَا فَأَغَارَهَا فَثَبَتَتْ فَقَالَ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع إِنِّي قَدْ أَغَرْتُهَا فَثَبَتَتْ فَقَالَ هِيَ كَمَا تَقُولُ

منابع: -الکافی، ج۵، ص۵۰۵، ح۵
موضوعات: ۱-غیرت زن ۲-صفات زوجه شایسته

۷-۲) بررسی احادیث صحاح سته اهل سنت درباره غیرت زن

۴۸۲۸ - حدثنی أحمد بن أبی رجاء: حدثنا النضر، عن هشام قال: أخبرنی أبی، عن عائشۀ أنها قالت: ما غرت علی امرأۀ لرسول الله کما غرت علی خدیجۀ، لکثرۀ ذکر رسول الله صلی الله علیه وسلم إیاها وثنائه علیها، وقد أوحی إلی رسول الله صلی الله علیه وسلم أن یبشرها ببیت لها فی الجنۀ من قصب.
منابع : صحیح مسلم ، کتاب فضائل صحابه ، ح ۴۴۶۳ ، ۴۴۶۴ ، ۴۴۶۵ / جامع ترمذی ، کتاب بر و صله ، ح ۱۹۴۰ ، کتاب مناقب ، کتاب مناقب ، ۳۸۱۰ / سنن ابن ماجه ، کتاب نکاح ، ح ۱۹۸۷ .

موضوعات : ۱- علاقه پیامبر به خدیجه : سیره ، ۲- غیرت عایشه نسبت به خدیجه : سیره ، ۳- بشارت دادن خدیجه به خانه ای از قصب (زبرجد) در بهشت : سیره ، ۴- محبت عایشه به پیامبر و غیرت او : سیره، ۵- میل به بعضی از زوجات : احوال شخصیه ، ۶- سرشت و اخلاق زن : احوال شخصیه

بحث و نتیجه گیری

اقتضای طرح مباحث مربوط به شخصیت، ارزش، تکالیف و وظایف زنان، فرهنگ سازی بر اساس تعالیم دینی به عنوان خاستگاه اصلی و مصلحت اندیش مباحث انسانی در جامعه به خصوص قشر زنان است تا بدین وسیله از ابعاد و جهات مختلف وجودی خود آگاه شوند تا نوع و برد فعالیت آنان دقیقتر و شفافتر شود. از همان زمان که تاریخ حیات بشر رقم خورد، زنان پا به پا و همدوش مردان در تمام عرصه های زندگی حضور داشتند. زنانی که استمرار حیات بشریت به دست آنان رقم می خورد و مفتخر به تربیت مردان بزرگ تاریخ بوده اند؛ همواره سهم بسزایی در تأثیرگذاری بر تمامی شؤون اجتماعی و سیاسی داشته اند. ادیان الهی بر نقش زنان در صحنه خانوادگی و اجتماعی تأکید کرده و او را مکمل مردان در نقش آفرینی جهت سیر تمدن بشری می شناسند. مکتب اسلام در پرتو راهنمایی های قرآن و سنت نبوی و عترت رسول مکرم اسلام به زن آن چه را که شایسته ی او بود اعطا نمود؛ و شرایط را به گونه ای فراهم آورد که زن بتواند با حفظ شؤون اسلامی و انسانی و با توجه به استعدادهای به ودیعت گرفته شده، در تمام میدان ها که نیاز به حضور اوست نقش ایفا کند.آن‌چه که در این بیداری در پیروی از علمای اسلام دیده‌ها را به سوی خود جلب کرده، حضور گسترده‌ی زنان مسلمان با حجاب برتر اسلامی، در تظاهرات اعتراض آمیز است که شعارهای اسلامی سر می‌دهند و چون مردان مبارز، زندانی یا شهید می‌گردند. مشارکت سیاسی و اجتماعی زنان مسلمان تازگی ندارد و به تقلید از زنان غربی و بر مبانی لیبرالیستی صورت نمی‌گیرد، بلکه پیشینه‌ای به قدمت ظهور اسلام داشته و با پیروی از الگوهای زنان مبارز مسلمان و بر مبانی اعتقادی دین مبین اسلام بوده و از معارف ناب کتاب آسمانی جاودان آن، قرآن کریم و سنّت نبی اکرم (صلّی الله علیه و آله) و اهل بیت (علیهم السّلام) تغذیه می‌گردد.

فهرست منابع و مآخذ

- **منابع فارسی**

[۱] ابن بابویه ، محمدبن علی ، من لا یحضره الفقیه ، مترجم : سیدصدرالدین بلاغی ، نشر: دار الکتب الاسلامیه ، ۱۴ اردیبهشت، ۱۳۸۸

[۲] کلینی ، محمدبن یعقوب ، اصول کافی ، مترجم : سیدمهدی آیت اللهی ، ناشر : جهان آرا ، فروردین ۱۳۸۷ .

- **منابع عربی**

[۱] ابن ماجه ، أبوعبد الله محمد بن یزید القزوینی ، سنن ابن ماجه .

[۲] أبو داود السجستانی ، ابو داوود سلیمان بن الأشعث بن اسحاق بن بشیر بن شّداد بن عمران الأزدی السجستانی ، سنن أبی داود .

[۳] ترمذی ، محمد بن عیسی بن سوره بن موسی بن الضحاک ، سنن الترمذی .

[۴] طوسی ، ابی جعفر بن الحسن ، تهذیب الاحکام ، ناشر : نور وحی ؛ مرداد ۱۳۸۶.

[۵] طوسی ، محمدبن الحسن ، الاستبصار ، نشر: نور وحی ،۹ تیر، ۱۳۸۶

[۶] کلینی ، محمدبن یعقوب ، اصول الکافی ، نشر: اسوه ، ۵ تیر ۱۳۸۶

[۷] مسلم ، مسلم بن الحجاج أبو الحسن القشیری النیشابوری ، صحیح مسلم .

[۸] نسائی ، أبو عبد الرحمن أحمد بن شعیب بن علی الخراسانی ، سنن النَسائی.